

בעזרשי"ת

מִים עֲמוּקִים עֵצָה בְּלֵב-אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֹק
סְטְרִיקוֹב

קובץ דברי תורה

עצה ותבונה

דברי תורה

מב"ק מרז אדמו"ר זצלה"ה

'עומק לב'

שיעורים ושיחות קודש
מב"ק מרז אדמו"ר שליט"א

'מים עמוקים'
'דולה התבונה'

פרשת
מטות - מסעי
תשפ"ג

מכון זכור
לאברהם
סטריקוב

לתרומות והנצחות:
052-7620204

קובץ ס"ה
ערש"ק פר' מטות מסעי תשפ"ג

ניתן להאזין לשיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
מדי ליל שישי בשידור חי במערכת 'קול סטריקוב' מס' 072-3371263 שלוחה 4.
כמו כן ניתן להאזין לאחר השיעור בקו שיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ב'קול הלשון'
מס' 073-2951269 שלוחה 1.

לקבלת הגליון באימייל a609200101002@gmail.com

 מטות

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה', איש כי ידר נדר לה' (ל, ב-ג).

וברש"י: "חלק כבוד לנשיאים, ללמדם תחלה, ואחר כך לכל בני ישראל, ומניין שאף שאר הדצרות כן, תלמוד לומר (שמות לד, לא-לב) 'וישיצו אליו אהרן וכל הנשיאים בעדה וידבר משה אליהם, ואחרי כן נגשו כל בני ישראל'. ומה ראה לאומרה כאן, למד שהפרת נדרים ציחיד מומחה, ואם אין יחיד מומחה, מפר בשלשה הדיוטות".

והרמב"ן כתב: "וטעם 'וידבר משה אל ראשי המטות' כי אין צורך ללמד לכל בני ישראל שהאז והצעל יכולין להפר נדרי ענוי נפש ואולי צריך להעלים אלה החוקים מהם שלא ינהגו קלות ראש צנדרים, אצל לחכמי ישראל ראשי שצטיהם לימד המשפט. וירמוז עוד

למדרש רבותינו (נדרים עח.) כי לראשי המטות יד ושם צנדרים יותר משאר העם שיחיד מומחה מתיר הנדר". ויש להצין מדוע אכן כן הוא לראשי המטות יד ושם צנדרים יותר משאר העם.

והנה צהרת החכם יש כח שאין צהרת הצעל, שהחכם יכול להתיר את כל הנדרים כפי שיקול דעתו, ואילו הצעל אינו מפר אלא צנדרים שצינו לצינה ונדרי עינוי נפש צלצד (נדרים עט.), ומוכרח מזה שגם עכס פעולת התרת החכם שונה צמהותה מפעולת הפרת הצעל (וראה צ"צ קכ:). ואכן מלאנו שהתרת החכם פועלת צאופן שהיא עוקרת את הנדר למפרע (כתובות עד:), משא"כ צצעל שרק מייגז גיז מכלאן ולהצא (נויר כב:).

ובאמת הדבר צריך ציאור, מה כוחו של החכם לעקור את הנדר למפרע כאילו לא היה, ואף שאין החכם

מתיר אלא ע"י פתח וחרטה, קשה, דממנ"פ, אם יש כאן סיבה לבטל את הנדר מעיקרו, משום שנתזרר ע"י הפתח שהיה נדר בטעות (ראה שו"ת מצי"ט ח"א סימן נח; שו"ת מהרי"ט ח"א סימן יט; אהו"ן דאורייתא כלל ז ד"ה ואולם) וכיו"ל"ב, מדוע זהו דווקא בכוחו של החכם שמתיר את הנדר, הלא ממילא אין כאן נדר, שהרי נדרי שגגות אינם חלים (נדריס כה:). ואם אין כאן סיבה שלא יחול הנדר מעיקרו, איך ע"י התרת נדריים נעקר למפרע (וראה שערי יושר ש"צ פ"ט ד"ה ועמה; ברכת שמואל נדריס סימן טו).

והנראה בזה דהנה אף מה שנדר האדם כדת וכדין וזדעה כלולה וזרורה, מכל מקום כל זה היה לפי כוחות נפשו ושכלו, אבל ייתכן שאם עמד במדרגה אחרת אז היה מצין שזהו נדר הצאי ורעות רוח ואין ראוי לנדרו. וזה פועל החכם, שכאשר צא לפניו הנודר הוא יורד לעמקי נפשו ומעלה אותו למדרגה גבוהה שכאשר הנודר עומד בה הרי נפקחים עיני שכלו ומצין שמה שהיה נראה בעיניו בשעת הנדר לדבר הגון, לא היה זה אלא מחמת קטנות מוחו וחלישות שכלו, ואילו באמת לא היה

ראוי לנדר כן. ולכן לפי מדרגתו החדשה שהוא עומד בה כעת הוזרר הדבר שהנדר היה בטעות ובשגגה, ולא היה זה כלל בצחינת 'האדם בשצועה' (ראה שצועות כו.), וממילא נותר נדרו. וזה כוחו של החכם בהתרת נדריים, להציא את האדם למצב שבו יוזרר ממילא שהנדר היה בגדר נדרי שגגות.

ואמנם שלכאורה גם לפי זה הייתה ההתרה נריכה להועיל רק מכאן ולהבא, שהרי לא ניתנה לו לנודר מדרגה זו למפרע, מ"מ י"ל שמכיוון שלפי מדרגתו דהשתא מגיע להכרה הנכונה ומצין שכל הווייתו שלפני כן הייתה בטעות, ומתחרט על כל מהלך מחשבתו לשעבר, לכן מועילה ההתרה גם למפרע.

ובזה מוצן מדוע יש לחכמים יד ושם בהתרת נדריים יותר מלשאר העם, כי זהו צכח וצקגולת החכמים להעלות את האדם למדרגה גבוהה יותר כדי שיראו עיניו נכוחה. ולכן נקראו כן בלשון זה 'ראשי המטות', שנקראו החכמים כן כיוון שמטיס את דעת הנודר לדרך הישרה והנכוחה ומיישרים

לבו מעקמימותה, ולכן יחיד מומחה מתיר, משא"כ הדיוטות מתירים רק בשלושה (ולריך לומר שכאשר יש ג' הדיוטות יש צירופם ג"כ את הכח הזה).

ובדברים האמורים יתישצ ג"כ מה שלכאורה קשה על עיקר דין התרת נדרים, שהרי הנודר כוונתו לטובה שרוצה לגדור את עצמו ולהציב לעצמו סייג במקום שנראה לו שהוא פרוץ בזה, וא"כ איך אפוא מתיר החכם ומסיר את הסייג שהעמיד האדם לעצמו לצורך קדושה ופרישות.

אכן לפי הנ"ל מצוהר שפיר, כי אמנם במדרגתו הקודמת היה נראה דבר זה צעיני הנודר לגדר וסייג של קדושה, אולם לא תמיד האדם זוכה לכון אל האמת, ואין לו את הדעה הכלולה דעת התורה לדעת איך ראוי ונכון לעשות גדר וסייג, וזהו תפקידו של החכם וכוחו כי הוא היודע את הדרך אשר ילכו בה, ועיני שכלו יציטו נכוחה, ולכן אף שהאדם גודר את עצמו וכוונתו לטובה, מ"מ אפשר שאין זה לפי האמת ואז אין זה אלא כזונה צמה צנדרו כדברי הגמרא (נדריס כג).

ולפי זה אפשר להוסיף עוד, שכל מה שנתנה התורה כח לחכם להתיר הנדר הוא מכיוון שעיקר כוונתו של הנודר היא שיהיה בזה תועלת לתוספת קדושה ופרישות, ועל כן כל נדר נחשצ כאילו נידר מעיקרו על דעתו של החכם, כי הוא היודע מהו הטוב האמיתי, וממילא כשמצינ החכם שאין זה נדר הגון צכוחו לומר מותר לך ולצטלו.

והנה איתא במתני' (מגיגה י.) "היתר נדרים פורחין צאור ואין להם על מה שיסמכו", והיינו שאין מקור מפורש צתורה להיתר נדרים עפ"י חכם וכמו שפירש רש"י שם (וכן איתא צרמב"ס (פ"ו מהל' שבוטת ה"צ)), אכן ל"צ הלשון 'פורחין צאור'.

וי"ל על דרך הרמז שהכוונה לדין צכתיצת ספר תורה שצריך שיהיו האותיות מוקפות גויל (שו"ע אור"ח לב, ד), והטעם הפשוט הוא משום נוי, אכן נראה שהעומק בזה, שמלצד מה שכתוב צפירוש צתורה יש גם דברים שמונחים צתורה אף שאינם מפורשים, והיינו שהיה מן הנמנע לכתצם צאופן שכולם יהיו יכולים לקרוא אותם צפשטות, והם

לעיניים לכאורה אין סיבה להתיר את הנדר, כיוון שהוא נעשה בדעה צרורה ולולה כדת וכדין, ורק החכם שהוא יורד למעמקי לב הנודר, הוא יודע שהנדר נעשה מתוך חלישות מוחו ושכלו ועקמימות לבו של הנודר, וכאשר הוא מגזיחו כעת למדרגה נעלית יותר ממילא לבצו מצין ורואה שלא עשה כהוגן, וממילא נחשז כ'נדרי שגגות' שאינם חלים (ראה בכל זה בסגנון אחר צ'עומק לב' פרשת מטות תשפ"ב).

מונחים באותו חלק של המוקף גייל שמקיף את האותיות, ואין זה תורה שבע"פ אלא תורה שכתב אלא שאינו מפורש.

וזהו 'היתר נדרים פורחין באויר', היינו שדין התרת נדרים אכן לא נכתב בפירוש בתורה, אולם הוא ג"כ מונח בתורה באותו אויר המקיף את האותיות. וי"ל שצוה נכלל גם מהות התרת נדרים, וכמו שנתבאר לעיל, שצמה שנראה

דולה התבונה

דא"ח רעוא דרעוין
שב"ק פרשת מסעי תשפ"ב
אתרא קדישא מירון

עיקר הנרצה שיתערבו השבטים זה בזה ויהיו כל ישראל באהבה ובאחוה

איתא מצדיקים (שס משמואל פרשת מסעי תר"ע ד"ה צגמ' נסס היהודי הקדוש זי"ע) שהשבתות של ימי בין המצרים הם כולם בבחינת רעוא דרעוין, והיינו כי תמיד במנחה הוא זמן דין ובשבת נהפך לרעוא דרעוין, ובתקופה זו יש התגברות הדינים, לכן בשב"ק נמתק הכל ונעשה רעוא דרעוין. וכעת אנו עומדים בעת מנחת שבת שהוא עת רעוא דרעוין תמיד, ומה גם שהמקום גורם אתרא קדישא דרשב"י, אם כן אנו נמצאים כעת בעת רצון גדול מאוד.

הנה בסוף פרשתן נאמר שבני מנשה טענו על דין בנות צלפחד שירשו את נחלת אביהן, שעיי"ז תסוב נחלה ממטה למטה, ואמר ע"ז הקב"ה למשה (לו, ה) "כן מטה בני יוסף דברים" וגו', שהודה הקב"ה לדבריהם.

ובפרי צדיק (פרשת מסעי אות טו) מעיר בזה, שהנה לעיל בפרשת פנחס נאמר שבאו בנות צלפחד לטעון שיותן להן נחלת אביהן, ונענה להם הקב"ה ג"כ בלשון זה "כן בנות צלפחד דברת" וגו' (כו, ז), וגו', וכתב רש"י שם וז"ל: "כן בנות צלפחד דוברות", כתרנומו 'יאות', כך כתובה פרשה זו לפני במרום, מגיד שראתה עינם מה שלא ראתה עינו של משה", ועוד כתב שם: "כן בנות צלפחד דברת", יפה תבעו, אשרי אדם שהקב"ה מודה לדבריו". והנה כאן כתוב ג"כ כלשון הזה עצמו, 'כן מטה בני יוסף

דוברים', ומדוע לא כתב רש"י גם כאן כדברים הללו, לשבח את בני יוסף על שהקב"ה הודה לדבריהם ושראתה עינם מה שלא ראתה עינו של משה.

ומתריץ, דהנה שנינו במשנה (מעניית 7, ט) "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב", ובגמרא (ז:): נאמרו בזה כו"כ טעמים על מה הוא היו"ט של ט"ו באב, ואחד מהטעמים הוא שהוא יום שהותרו שבטים לבא זה בזה, והיינו שדרשו מן הכתובים שמצוה זו שניתנה לבקשת בני יוסף "אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים, ולא תסב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה" (ז, רז), נאמר רק לאותו הדור, אבל לדורות יכולות בנות שבט זה להינשא לבני שבט אחר, וממילא הותרו לבא מכאן ואילך שבטים זה בזה, ועל כן קבעו יום זה ליו"ט. נמצא שמצווה זו שנאמרה על ידי בקשתם של בני יוסף של 'איך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים', אינו דבר רצוי והגון, ובהיעדרו עשו שמחה ויו"ט גדול כל כך שלא היו כמותו לישראל.

ומבאר הרה"ק רבי צדוק זי"ע העניין, כי באמת הדין נותן שתהיה אהבה ואחדות בין השבטים ושיתערבו זה בזה, ולא היה רצון ה' באמת לצוות שלא יתערבו זה בזה, ורק מפני שבני יוסף היה חביב להם כל כך ירושת הארץ תבעו זאת לצורך שעה שלא תסוב נחלה ממטה למטה, ולצורך שעה דברו כהוגן, אבל כאשר לדורות שאין צורך בזה חוזר הדין שאדרבה ואדרבה, יתערבו השבטים זה בזה ויהיו בני ישראל כולם באחדות גמורה.

וממילא מובן שלא שייך לשבח את בני יוסף שראתה עינם מה שלא ראה משה, כי הסיבה שלא ראה זאת משה הוא מפני שהוא דבר שלא היה צריך להיות אליבא דאמת, וגם לא שייך לומר 'כך כתובה פרשה זו במרום', כי באמת לא היה רצון ה' בזה מעיקרא. וגם לא שייך לומר ע"ז 'אשרי אדם שהקב"ה מודה לדבריו', שלא היה כאן הודאה שהדין צריך להיות כן, רק שהקב"ה הסכים שלצורך שעה יש לתקן כן ותו לא.

ובעניין זה כתב דבר נפלא בספר ארץ צבי להגאון מקאז'יג'וב זצ"ל (פרשת מטות ו"ט ט א) דהנה בר"ח אב הוא פטירת אהרן הכהן, ומידתו שהיה אוהב שלום

ורודף שלום (מצוטט א, יצ), וכיוון שנפטר בר"ח אב מסתמא נולד ג"כ ביום זה וכדאיתא (מגילה יג:): לגבי משה רבינו, וא"כ חודש זה מסוגל לשלום שהוא מידתו של אהרן, ועל כן דווקא בחודש זה נחרב הבית משום שנאת חינם (יומא ט:), כיון שבחודש זה שהוא שורש השלום הוא הזמן של הפירעון על ענין של היפך השלום. ועל כן בחמשה עשר באב נתקן יו"ט על שהותרו השבטים לבא זה בזה, שהוא עניין שלום ואחדות, כי יום ט"ו בכל חודש הוא תוקפו של החודש שאז הירח מלא, ואז הזמן גרמא לשמוח בשמחת השלום.

הגאולה לא תיתכן בלי שיזעקו 'על מה עשה ה' ככה',
וכאשר תהיה זעקה זו מיד נזכה לגאולה

והנה על פי דברי הפרי צדיק שפרשה זו של בני יוסף לעולם לא הייתה צריכה לבוא ולהינתן, כיון שרצון ה' היה שלא יהיה פירוד בין השבטים, א"כ יש לנו להבין למה נכתבה כלל פרשה זו בתורה, ומה בא הכתוב ללמדנו, כיוון שעצם הפירוד הוא דבר שאיננו ראוי ונכון.

ובעל כרחק צריכים אנו לדברי התפארת שלמה (ד"ה א"י קן ה"ג) שלמד מפרשה זו עניין נורא, שממעשיהם של בני יוסף ומתשובתו של הקב"ה להם יש לנו להבין כמה עלינו להתאונן ולהרעיש ולבקש על בנין בית המקדש, כי אם בני יוסף לא היו יכולים לסבול שתיסוב נחלתם לשבט אחר, אף שכולם מבני ישראל המה, כמה עלינו לדרוש ולהתאונן ולזעוק לפני ה' כאשר אנו רואים איך שבית מקדש ה' ומקום שכינת עוזו נהפך למעון תנים לישמעאלים ארורים רח"ל, איך נוכל להחריש על דבר כזה. וכמו שרואים שהקב"ה קיבל את טענת בני יוסף הגם שאינו לפי שורת הדין כלל וכנ"ל, כ"ש וכ"ש שאם נדרוש ונזעק כן לה' יראה ה' בענייננו, וישמע שוועתינו ויאמר 'כן בני ישראל דוברים'.

ומוסף התפארת שלמה ומפרש בזה את הכתוב (דברים כט, כ"א) "ואמר הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם וגו', על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת מה חרי האף הגדול הזה" וגו'. וצ"ב מהו שתלה אמירה זו דווקא בדור האחרון, ומהיכי תיתי

שלא יטענו זאת לפני כן בדורות הקודמים. ובכלל מה פשר הכינוי 'הדור האחרון' וכלפי איזה דור הוא מכוון.

ומבאר על פי האמור, שהגאולה לא תוכל לבא עד שיתעוררו בני"ל לצעוק אל ה' לאמר 'על מה עשה ה' ככה ומה חרי האף הגדול הזה', וכשיטענו כן ממילא תבוא הגאולה, ולכך בודאי יהיה כן שיאמר זאת 'הדור האחרון', היינו האחרון לגלות המר, כיוון שבהכרח שהדור שלפני הגאולה יאמר כן, כי בלעדי זה לא תיתכן הגאולה, וממילא מי שיאמר כן הוא יהיה 'הדור האחרון' והם יזכו מיד לגאולה.

ואף שבוודאי בכל הדורות היו צדיקים שהתפללו כן, והרעישו עולמות על הגאולה ועדיין לא זכינו, והתפארת שלמה גופיה הלא בוער כ"כ בדבריו אלו על צרת הגלות, ומ"מ לא נענה, אעפ"כ צריך לומר שהם היו רק יחידים, ורצון ה' הוא שכל הדור יתעוררו לבקש על הגאולה, וזה מה שדורש ה' מעמנו.

וזאת היא מטרת כל הצרות והמצוקות העוברות ל"ע על כלל ישראל, ועל כל אחד בפרטיות, כדי לעורר אותנו שלא נשקע בתרדמת הגלות, אלא נתעורר בכל כוחנו לצעוק לפני ה' בצר לנו שיגאלנו. ועתה שאנו נמצאים במקום קדוש כ"כ, וכל אחד מרבה בתפילות ותחנונים על כל צרכיו, מוטל עלינו החוב שתמצית כל הבקשות תהיה הצעקה על הגלות והייחול לגאולה השלימה במהרה.

צירוף שם הוי"ה של חודש אב - מרמז שעל אף הגלות והייסורים
עדיין אנו קרובים ואהובים אצל הקב"ה

איתא בספרים (פרי עץ חיים ראש חודש, ג) שיש שנים עשר צירופי שם הוי"ה, ובכל חודש מאיר אחד מהי"ב צירופים היוצא מראשי או סופי פסוק אחד (ראה ספר משנת מסידים), וצירוף שם הוי"ה המאיר בחודש אב יוצא מפסוק (דצריס כז, ט) "ה'סכת ו'שמע י'שראל ה'יום הזה נהיית לעם לה' אלוקיך".

והנה בספה"ק בני יששכר (מאמרי תמוז אב א, ט) העיר על מה שנתקבל בכלל ישראל שכאשר רוצים לקרוא את שם הוי"ה ואי אפשר לאומרו ככתבו, מזכירים אותו בצירוף זה הוי"ה, ומה נשתנה צירוף זה מכל הצירופים.

ובפרי צדיק (ר"ם אב אומ 6) כתב דהתירוץ ע"ז הוא פשוט, שכל הצירופים אין להם משמעות אחרת חוץ מהיותם שם הק' ולכן גם שלא כסדרו אין רוצים להגות צירופים אלו בפה, אבל תיבת 'הויה' יש בה משמעות בלעדי השם, כדמצינו בגמרא (קידושין ה.) "מקיש הויה ליציאה" ולכן ניתן להיאמר.

ומוסיף הרה"ק רבי צדוק שבאמת יש רמז גדול במה שצירוף חודש זה הוא הוי"ה, כי תיבת הויה בלשון הגמרא הנ"ל, משמעותו קידושין, ונרמז בזה, שגם בעת החורבן שהיה בחודש זה אין המכוון שהשליכנו הקב"ה אחר גוו ח"ו, וגירש אותנו מעל פניו, אלא עדיין חביבותיה גבן וחביבותן גביה, ועדיין הוא בחינת הויה לשון קידושין שהקב"ה עדיין אתנו באחדות ולא עזבנו ח"ו, ואדרבה כל מה שהרחיק אותנו וייסרנו הוא רק כדי שנשוב בתשובה ונחזור אליו בלבב שלם ולא נשוב לכסלה.

ויש לפרש עפ"ז הפסוק שממנו יוצא צירוף שם הוי"ה של חודש זה, 'הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה' אלוקיך', ודרשו חז"ל (צרכות סג:) מתיבת 'הסכת', "הם ואחר כך כתת". והוא רמז לייסורים והמכות שעוברים רח"ל על כלל ישראל, ובא להורות שאין הקב"ה חפץ להענישנו ח"ו אלא תכליתם הוא 'ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם', שגם הייסורים תכליתם הוא לקרבינו אל הקב"ה שנהייה לו לעם.

ושוב מצאתי כעין זה בחתם סופר (מורת משה הפטרת פר' מטות) שמרמז שצירוף של חודש זה 'הוי"ה' הוא מרמז לתגבורת הדין שיש בחודש זה (עיי"ש מש"כ בזה עפ"י סוד), אולם בפסוק שממנו יוצא צירוף זה נאמר 'היום הזה נהיית לעם' שתכלית כל הייסורים הוא כדי לקרבינו לעבודתו ית' ולא לרחקינו ח"ו.

סגולת חודש אב להגיע למדרגה נפלאה בלימוד התורה

והרה"ק רבי צדוק (ר"ם אב אומות ג, ה, ו) מאריך בכמה דרושים שחודש אב שהצירוף שלו יוצא מפסוק 'הסכת ושמע ישראל', מסוגל לתקן כח השמיעה, ושמיעה אין פירושו רק שמיעה חיצונית, אלא כלשון קדשו "ועיקר השמיעה הוא שיכנוס ללב ולא רק שיכנוס לאוזן כמשפך שמכניס בוז ומוציא בוז, וכמו שנאמר 'שמעו ותחי נפשכם'". וע"י השמיעה באופן כזה זוכה לבחינת 'היום הזה נהיית לעם', והיינו כמו

שדרשו חז"ל (צרכות טז) שהכוונה שהתורה חביבה על ישראל בכל יום ויום כיום שניתנה מסיני.

ונחזור על כמה לשונות נפלאים מדבריו: "והיינו שעיקר קדושת חודש זה, מתחילה יראה שלא ילך בטל רק ילמוד ואח"כ 'כתת' שיהגה בתורה שיכנסו הדברי תורה בלב, ועי"ז יזכה להצירוף 'ושמע ישראל היום', שתהא חביבה כיום שנתנה מהר סיני". ועוד כתב: "ובחודש זה הוא הזמן לזכות שיכנס ללב ויזכו שיהיה חביבה עליו כיום שנתנה בו תורה".

ועוד כתב: "שעיקר השמיעה הוא כשנכנס לעומק הלב, שהלב ישמע, ושיהיה 'שמעו ותחי נפשכם', וזה יכולים לזכות בחודש זה שיהיה השמיעה כהוגן, וקדושת חודש זה היינו שיכנסו הד"ת וישמע בעומק הלב", עכ"ל.

והנה לצער כל לב מבין מעשה שטן הצליח אשר דווקא בחודש זה המסוגל כ"כ ללימוד באופן הכי נעלה ומושלם שיהיו דברי תורה חביבין על האדם כיום שנתנה בו תורה, דווקא בחודש זה שורה ביטול תורה גדול ל"ע, יש ישיבות וכוללים שנוהג בהם 'בין הזמנים' ואין לומדים כלל, ואפילו במקומות שלומדים, שורה רפיון גדול בעסק התורה ר"ל.

והמשביל לא יניח מידיו הזדמנות פז זו של חודש זה המסוגל כל כך להצלחה וגדלות בתורה, ויזהר שלא יאבד אחד מימי חודש זה, וכלשון הרה"ק רבי צדוק דלעיל 'מתחילה יראה שלא ילך בטל רק ילמוד', וישתדל עוד שיהא הלימוד בחיזוק ולא ברפיון שהלב ישמע, ושיהיו דברי תורה חביבים כיום שנתנו, כסגולתו של חודש זה.

סגולת מצוות קריאת שמע

עוד אחת אדבר לעורר הקהל בזמן זה, דהנה בפרשה נאמר הענין של ערי מקלט, שהרוצח נפש בשגגה רח"ל צריך לננס אל ערי מקלט ושם א"א להורגו. ובספה"ק אזהב ישראל (פרשת מסעי ד"ה ואת הערים) איתא שהוא רמז על מצוות קריאת שמע, כי

יש שיש ערי מקלט ועוד מ"ב ערי הלויים שג"כ קולטים, ומול זה מכוון פסוק 'שמע ישראל' שיש בו ששה תיבות כנגד שש ערי מקלט, ובפרשת ואהבת יש מ"ב תיבות כנגד מ"ב ערי הלויים, והרמז שקר"ש הוא כעין עיר מקלט שקולט את האדם מכל רודפיו הרוחניים לבל יוכלו להזיקו ולהורידו מקדושתו ח"ו.

ובשם משמואל (פרע"ה) כתב ג"כ על דרך זה בתוספת נופך, שמצוות קר"ש אין בה רק הצלה מהיצר הרע הרודף אחר האדם להכשילו, אלא יש בה ג"כ דרך תיקון לפגמי הנפש שנוצרו ע"י חטאים ועוונות רח"ל, והוא בשני אופנים, אופן אחד הוא בפסוק ראשון של קר"ש שהוא יחוד ה', ועומק ענין יחוד ה' הוא שאין שום מציאות מלבדו, וכל החיות והמציאות שיש הם רק מאמיתות מציאותו ית'. וכשמעמיק בענין זה אזי האדם משיג חיים חדשים ממקור החיים, ועי"ז יש לו תיקון, כי אפילו אם חטא ועי"ז צריך הוא ח"ו ליאבד וליטול ממנו חיותו הרוחני, מ"מ בקר"ש משיג חיותו מחדש.

והאופן השני הוא בפרשת ואהבת, שעניינה דביקות בהקב"ה באהבה ותשוקה, והוא מכוון כנגד ערי הלויים שקולטים, וענין קליטתם הוא שעבודת הלויים הוא בשיר ובהתלהבות, והחוטא ח"ו כשנספח אליהם ולומד מדרכיהם להתלהב בעבודת ה' הוא ג"כ מקבל חיות חדש ויוצא מפגמיו, והוא הענין בפרשת ואהבת שמתעורר לאהבת ה' בחשק חדש ועי"ז יוצא מפגמיו לחיים חדשים.

וכמה יש לנו להתחזק בענין זה של קריאת שמע בפרט בימי בין הזמנים, ולמגינת לב נדרש לעורר אפילו על קר"ש בזמנה, כיוון שבזמנינו ישנם מניני שחרית עד חצות, וממילא שייך ח"ו מציאות שישנים עד אז ומאבדים זמן קר"ש, והוא איבוד מ"ע דאורייתא רח"ל ומעוות לא יוכל לתקון (קס"ג טו, צרכות טו.), וזה עניין נורא ומבהיל, ואי אפשר להחריש מנגד מצב כזה. צריך לקבוע בראש בכרירות, שבשום פנים ואופן לא ייתכן דבר כזה לאחר את זמן קר"ש.

אולם אפילו כאשר קמים כמה דקות קודם זמן קר"ש, אזי אף שקיימו את עצם מצוות קר"ש, אכן איבדו את ההזדמנות הגדולה לחדש את החיים כדברי השם משמואל, והוא ג"כ קצת מעוות לא יוכל לתקון, והמשכיל לא יניח לעצמו גם דבר כזה,

ויראה לקרות קר"ש באופן הנכון כמ"ש בשו"ע וביראה ואהבה שיוכל ליקח מזה חיות חדש על כל היום.

עוד זאת צריך לחזק הענין של קר"ש שעל המטה, שהגם שאינו מדאורייתא וגם לא מדרבנן, אבל כתוב בספרים עניינים גדולים ועצומים שיכולים לזכות ע"י קר"ש שעל המטה לתקן, כל היום ולהתחדש בחיות חדש על יום הבא, ומטבע הדברים קורים קר"ש שעל המטה בעת שכבר עייפים וכבר רוצים לילך לישון, והרבה פעמים מתבזזת המתנה היקרה הזאת, והוא ג"כ דבר שחבל מאד לאבד, ועל כן יראה כל אחד להתחזק גם בקר"ש שעל המטה שיהיה באופן הנכון שייקח מזה חיות חדש לעבודתו יתברך.

וכאשר נמצאים אנו במקום מסוגל לתפלות ולפעול ישועות, ובוודאי כל אחד מתפלל ומבקש על צרכיו, הרי כשמקבלים על עצמינו קבלות להתחזק הרי זה מסוגל שע"ז ישמע ה' שוועתנו ויקבל תפלתינו לרחמים ולרצון, וכאשר נקבל עלינו להתחזק בעניינים הנזכרים בוודאי יהיה זה לזכות גדול שיתקבלו התפלות ברעוא ונזכה במהרה לגאולה השלימה, אמן.

